

Kommungruppen, möte 2

13 november 2017

Ordförande Gunilla Glasare, SKL

Deltagare möte 2

Ordförande:

Gunilla Glasare

SKL

Gruppdeltagare:

Anders Fredriksson

Knivsta kommun

Elin Bertilsson

Karlstads el- och stadsnät

Eric Åkerlund

Västra Götalandsregionen (Förhinder på dagens möte)

Ingemar Svensson

Region Jönköpings län

Jonas Olsson

Gällivare kommun

Kajsa Frisell

IT&Telekomföretagen

Lars Sandqvist

Telenor

Lina Alm

Finspångs kommun (Förhinder på dagens möte)

Maria Sörman

PTS

Per Fröling

Svenska stadsnätsföreningen

Robert Liljeström

Telia

Selda Taner

SKL

Ulf Linderoth

Malmö stad

Administrativt stöd:

Åsa Lindskog och Kristina Lindbom

Bredbandsforums kansli

Göran Hedström

A-focus

BREDBANDSFORUM

Tankar sedan första mötet?

Mål för dagens möte

*Ta fram 1-2 prioriterade koncept
för vägledning till kommuner
som vi ska arbeta vidare med i gruppen*

Agenda för arbetsgruppsmöte 2

- 10.00-10.15 Välkomna och tankar efter första mötet
- 10.15-10.30 Inventering av befintlig vägledning
- 10.30-10.45 Resultat av workshop med Regionala Bredbandskoordinatorer
- 10.45-11.05 Intervjuer med gruppdeltagarna - resultat och reflektioner
- 11.05-11.10 Bensträckare och påfyllning av kaffe
- 11.10-11.40 Sammanställning av föreslagna koncept och fokusområden för fortsatt arbete

- 11.40-12.10 Lunch och fotografering

- 12.10-12.40 Diskussion om föreslagna koncept och inriktning av kommande arbete
- 12.40-13.50 Grupparbeten kring val av koncept
- 13.50-14.00 Inför nästa möte och avslutning av mötet

Resultat av inventering av olika vägledning

(inte nödvändigtvis bara inom bredband))

Varför vägledning?

- I många kommuner går fiberutbyggnaden bra och samverkan mellan den kommunala ledningen och administrationen fungerar bra. I dessa fall är vägledning mindre efterfrågad eller nödvändig.
- I en del kommuner är det redan nu tydligt att fiberutbyggnaden inte är i linje med den önskade målbilden i regeringens bredbandsstrategi och att målen kommer vara mycket svåra att uppnå. Det finns även kommuner där fiberutbyggnaden tidigare sett ut att utvecklas i linje med målen men som nu har svårt att hålla samma tempo som tidigare, kanske beroende på att landsbygden nu är mer i fokus.
- Den viktigaste typen av vägledning som denna arbetsgrupp kan bidra till är riktad till de kommuner som inte utvecklas i linje med målsättningen och där vägledningen kan bidra till den snabbare fiberutbyggnaden som behövs för att nå bredbandsmålen i dessa kommuner.
- *”Genom att underlätta arbetet för Sveriges kommuner, framför allt för de som har större utmaningar och sämre förutsättningar, kan vi främja bredbandsutbyggnaden i hela Sverige.”*

Vägledning om vad?

- Det förefaller finnas två områden som kan behöva adresseras för att bidra till en snabbare fiberutbyggnad i de kommuner där det inte utvecklas i linje med regeringens ambitionsnivå. Den ena nivån är strategisk och den andra är operativ och tvärfunktionell.
- **Strategisk:** En kommuns strategiska vägval i bredbandsfrågan kan behöva ses över i syfte att hitta en ny eller justerad inriktning som ökar tempot i fiberutbyggnaden. Ibland handlar det om att öka de egna investeringarna eller justera avkastningskraven, i andra fall om att attrahera fler fiberinvestorer eller att förbättra samverkan med de men redan har en nära relation till.
- **Operativ:** I andra fall är de strategiska valen redan de optimala för just den kommunen, men det finns förbättringspotential i de interna tvärfunktionella rutinerna och i de operativa villkoren för fiberns utbyggnad. Det kan röra allt från att behöva se över villkoren i markavtal och schaktinstruktionerna till att vässa processerna för den tvärfunktionella hantering av fiberärenden.
- På arbetsgruppsmötet samt i intervjuerna med arbetsgruppens medlemmar har det kommit upp många exempel på specifika frågor där kommunerna idag anses kunna hantera bättre. Många av dessa frågor har redan undersökts eller utretts av Bredbandsforums olika arbetsgrupper, eller av PTS. För dessa frågor finns redan material som kan utgöra underlag för vägledning. En del andra specifika frågor rör utmaningar som är nya och ännu inte undersökts eller fattats beslut om, vissa av dem adresseras av pågående arbetsgrupper.

Vem eller vilka ska vägledning adressera

- På arbetsgruppens möte framkom att det anses vara *kommunledningen* som vägledningen primärt bör adressera. Denna uppfattning har ytterligare förstärkts och underbyggts i intervjuerna.
- Vad gäller den **strategiska** nivån är det naturligt att det är *kommunledningen* som är mottagare av eventuell vägledning, det är dem som har ansvaret för strategiska beslut. Ibland har frågor av strategisk karaktär i praktiken delegerats till ett kommunalägt bolag som arbetar med fiberutbyggnad, men vid en översyn av de strategiska vägvalen anses det vara naturligt att kommunledningen adresserar frågan.
- Frågorna som är av mer **operativ** karaktär berör ibland bara en kommunal enhet som t ex "Teknik och Service" men även dessa frågor kan vara "svåra" att komma överens om och behöva en styrgrupp med representanter från *kommunledningen*. Ofta är frågorna av tvärfunktionell karaktär och berör flera kommunala enheter och då kan styrgruppsrepresentation från kommunledningen vara kritisk för att kunna fatta beslut i frågor med motstridiga interna intressen.

Exempel på vägledning

Namn	Typ	Avsändare
Mittköping – program LEDA för smartare välfärd	Wiki	SKL
Bredbandsguiden – vägledning för kommunala bredbandsstrategier	Tryckt broschyr, PDF och webb	PTS och SKL
Vägledning i byanätsprocessen	Processkarta på webben	Byanätsforum
Vägledning för betrodda tjänster i Sverige	PDF	PTS
Cirkulär om Nya regler om utbyggnad av bredbandsnät	Textdokument på webben	SKL
Godköping – ett vägledande exempel för kommunstrategi för bredband	PDF o youtube	Operatörer
Markavtal och schaktinstruktioner	Text dokument	SKL / Reg Sörmland / LRF
Goda råd till dig som jobbar med bredband på regional nivå – Robusthet	PDF	PTS
Utbyggnadsportalen och Ledningskollen – vägledning i ledningsfrågor	Webbtjänster	PTS
Vägledning för ett lyckat bredbandsprojekt	PDF	Tillväxtverket tillsammans/PTS
Elektroniska kommunikationer i planeringen	PDF	Boverket
PTS - Faktblad om utbyggnadslagen	PDF faktablad	PTS
Framtidsverkstäderna - inspirera till nya sätt att tänka och agera	Workshops	Boverket
Planera för det digitala samhället	PDF och webb	Region Skåne

Resultat av workshop med Regionala Bredbandskoordinators

Viktiga aspekter enligt regionala bredbandskoordinatorer

- Viktiga målgrupper inom kommunen är politisk- och tjänstemannaledning, samhällsplanering och plan- och byggkontor
- Tänk på att skapa vägledning för framtiden.
  - Affärsmodellen för utbyggnad kommer att ändras i takt med att allt svårare områden återstår
  - Tidigare vägledning och goda exempel blir ej längre relevanta
  - Vägledning kommer alltmer att behöva anpassas efter kommunens situation
- Finns behov av vägledning för ”hur” snarare än ”vad”
- Viktigt att kommunen tar ett strategiskt helhetsansvar för bredbandsutbyggnaden, även för arbete via stadsnät, för att verka för kommuninvånarens och företags intressen
- Ledningen i kommunen behöver ansvara för strategiska val, men
  - kompetensen finns ofta på lägre nivå i kommunen
  - den lokala kommunala bredbandsamordnaren sällan har position och mandat att ta den strategiska diskussionen med kommunledningen, det behövs in andra krafter för att lyckas med det
- En vägledning kan inte ”bestämma över en kommun”, en bra vägledning bör bidra till att kommunen själv kommer till insikt om vad som behövs och vad som bäst gynnar deras medborgare
- Tänk på att det finns ett regionalt perspektiv på bredbandsfrågan, inte bara ett lokalt kommunalt. Tex vid dialog med marknadsaktörer eller för samordning över kommungränser.

Hur kan bredbandskoordinatorerna medverka till vägledning för kommuner?

- Kan förmedla budskap och sprida vägledningen över lång tid. Kan stå för kontinuiteten.
- Kan sprida information till både kommunledning och tjänstemän. Kan bidra till den strategiska diskussionen med kommunledning.
- Är samordnare mellan regional och kommunal nivå samt mellan olika kommuner
- Kan genomföra workshops och möten med kommuner
- Kan hjälpa till med att identifiera goda exempel

Exempel på vägledning som vore värdefull

- En process-bild som beskriver steg för steg hur utbyggnad går till;
  - vilka aktörer gör vad, var kommer kommunen in, vilka roller kan och bör kommunen ta
  - vilka krav kan kommunen ställa, vilka regler måste följas
- Vägledning kring hur bredband tas med i samhällsplaneringsprocessen – Skånes modell ett bra exempel
- En modell, simulator eller ett spel som beskriver nyckel faktorer och möjliga strategiska val vid utbyggnad och som visar vilka resultat olika beslut kan leda till
- Karta över "bredbandssamhället", vilka aktörer bidrar i utbygganden och vilka roller har de
- Information om vikten av, och metoder för, att behandla alla nätbyggare jämlikt
- Ramverk för samrådsmöten vid förläggning. Vägledning för markavtal och upplåtelse av kanalisation
- .
- Beskrivning av hur kommunen kan arbeta med utbyggnadslagen, den info som finns är ofta riktad till marknadsaktörer
- Goda exempel, juridisk hjälp, hur låna pengar till stadsnäten, hur skriva avtal och ställa krav på marknadsaktörer, information om robust fiber

Vad som framkommit i intervjuerna

(som ligger inom ramen för denna arbetsgrupp att adressera)

Sammanfattande relevanta intervjusvar

- Nya utmaningar behöver nya vägval för framgång

- Utmaningarna i att nå bredbandsmålen förändras hela tiden. Beroende på att nya utmaningar uppkommer, att aktörerna ändrar sina ageranden så kan en kommuns strategi, som såg ut att fungera bra inledningsvis, behöva justeras för att nå ända fram.
- Allt fler kommunledningar förefaller nu ha insikten att de behöver engagera sig mer i fiberutbyggnaden än tidigare, men de kan behöva vägledning för att hitta rätt angreppssätt för just deras utmaningar och situation. Det är genom att kommunledningen tar sig an de strategiska frågorna och vägvalen som det går att förändra utvecklingen där det behövs.
- Olika verksamhetsområden i en kommun har motstridiga intressen. Beslut om eventuell förändring av t ex villkor för fibrering i kommunal gatumiljö är ett av flera sådana sakfrågor. Vägval vid sådana intressekonflikter kan endast avgöras av kommunledningen som då behöver förstå frågan för att väga alternativens för- och nackdelar.
- Den lokala bredbandssamordnaren i kommunerna är sällan en person med en strategisk tyngd i övergripande frågor som rör en kommunledning.
- Skall man påverka en kommunledning till förändring i en så pass komplex fråga som fiberutbyggnad måste man möta dom och diskutera saken ingående sett ur dras perspektiv, det räcker inte med information

Forts.

- Dialog och situationsanpassad vägledning - bättre än pekpinningar

- Staten har satt väldigt höga mål och pekat på det kommunala ansvaret - men bidrar inte med några särskilda finansiella medel. Regeringens upplägg i fiberfrågan inte ger någon automatisk strategisk uppmärksamhet i kommunledningen. Få i kommunerna ha ens läst bredbandsstrategin, än mindre vidtagit några åtgärder till följd av den.
- Att påtala kommunens "ansvar" för fiberfrågan med en "tummen-i-ögat" attityd är inte ett bra utgångsläge för en diskussion om förändring. Det kanske snarare är en hjälpande hand som behövs, som även har legitimiteten och positionen att få ställa de "jobbiga" frågorna om strategiska vägval och de ibland inre motstridiga intressena i den kommunala organisationen som kan bromsa utbyggnadstakten.
- För den som har tid och kompetens att följa arbetet från PTS, Breddbandsforum och olika intresseorganisationer finns det redan idag mycket information och policyrekommendationer som ger vägledning i många olika frågor, både operativa och strategiska - dock inte precis alla.
- Det är dock många svåra och komplexa frågor och det är varken lättillgänglig eller enkel att applicera alla regler, rekommendationer och goda råd på situationen i en enskild kommun, som var och en har sin särskilda mix av utmaningar, förutsättningar och utgångsläge.
- I vissa kluriga dilemman som kan uppstå kanske man får man kanske acceptera att det inte alltid finns en vägledning från någon myndighet om vad som är det rätta valet. (Många har framfört önskemål om hjälp med de "gordiska knutarna")

Forts.

- Bistå ”politiken” att ta sig an de strategiska valen

- De kommuner som är engagerade på högsta nivå och har en genomtänkt strategi är de som har kommit längst i fiberutbyggnaden, nästan oavsett de strategiska valen de har gjort.
- Effektivaste sättet att påverka är att få tillträde till dialog med ”politiken” och ha en strategisk dialog, inte prata om att gräva ner kablar för är inte det som gör dem intresserade. Det är bra att börja med ett möte men det krävs mer långsiktighet för att förändra.
- Att vägleda en kommunledning är att bidra till diskussion om viktiga strategisk vägval i fiberfrågan, att ställa frågor, diskutera alternativa vägval och dess möjliga konsekvenser för fiberutbyggnaden på kort och lång sikt – det är inte att komma med pekpinna om vad som är rätt och fel.
- Att hjälpa ”politiken” med *vilka* de relevanta strategiska frågorna är en mycket bra början. Kan man dessutom bistå diskussionen med vägledning, erfarenhet och kompetens kan en positiv förändring åstadkommas.
- De regionala bredbandskoordinatorerna kan vara rätt kanal att använda för att föra en strategisk dialog med kommunledning och ”politiken”.
- Bredbandskoordinatorerna har en kunskapsbas och position att med stöd av t ex Bredbandsforum kunna ta en aktiv roll i vägledningsarbete med kommunerna.

EN DEL AV REGERINGENS BREDBANDSTRATEGI

Sammanställning av föreslagna koncept och fokusområden

Fyra områden för vägledning

STRATEGISKT

STRATEGIARBETE

Strategi-workshops och liknande arbete som utförs med kommunledningen för att se över de strategiska valen, t ex i syfte att hitta en ny eller justerad inriktning för att öka tempot i fiberutbyggnaden.

INFORMATION OM STRATEGISKA FRÅGOR

Information med fokus på olika strategiska vägval man står inför som kommun i fiberfrågan. Vilka frågeställningar och vägval behöver man ta ställning till och vilka olika vägar finns att ta.

Vilka ramar sätter lagar och regler. Vilka för- och nackdelar finns att ta hänsyn till. Var finns mer information. Vilka kan svara på frågor etc.

ARBETE

EFFEKTIVISERINGSARBETE

Tvärfunktionella projekt som kan bedrivas i en kommun för att effektivisera rutinerna, regler och villkor för fiberns utbyggnad. Hitta arbetssätt, översyn av processflöden, avvägningar mellan kostnadstäckning och samhällsnytta etc.

INFORMATION

INFORMATION OM OPERATIVA FRÅGOR

Information med fokus på de operativa frågor där kommunens val och agerande påverkar intresse och förutsättningar för fiberutbyggnaden. Hur hänger olika saker ihop, vilka konsekvenser får t ex höga avgifter eller långa ledtider. Vilka behöver samverka i den interna administrationen och vilka rutiner kan behöva ses över.

Vilka för- och nackdelar finns med olika vägval. Var finns mer information. Vilka kan svara på frågor etc.

OPERATIVT

- Bredbands-boost

- Bredbands guiden 2.0

- Effektivisera projektet

- Utmanings rådgivaren

- Kommun webben

- *Sannolikt kan de fyra olika områdena samverka i en lämplig mix för olika kommuner*

Bredbands-boost

- **Upplägg;** "Förändringsguide" besöker kommuner som har behov av att se över sin strategi, sitt upplägg med bredbandsarbete eller som har behov av att vidareutveckla nuvarande strategi och inriktning. Under 1-2 dagars möte går arbetsgruppen igenom;
  - kommunens nuvarande situation
  - alternativa möjligheter och vägval för kommunen i fråga
  - utvärdering av konsekvenser och resultat till följd av olika vägval

Viktiga strategiska frågor tillhandahålls som behöver besvaras av kommunledning. Följs upp med ytterligare möte 3-6 månader senare. Målet är att involvera kommunledningen i delar av arbetet och att verka för engagemang, reflektion och medvetna val i kommunledningen.

- **Målgrupp;** Kommuner som kommit igång sent / har utmaningar. Ha med kommunledning del av tiden, lokal bredbandssamordnare, andra chefer.
- **Kanal och format;** Koncept, underlag och verktyg tas fram för att hålla dessa möten / workshops. Arbetet skulle t ex kunna ledas av regional bredbandskoordinator, möjligtvis förstärks med en konsult eller sakkunniga från PTS, SKL för att bistå i affärsutvecklingsmötena. Kan bredbandsutbyggarna/operatörer vara en del av detta?

Effektivisera-projektet

- **Upplägg;** Koncept för tvärfunktionellt projekt tas fram för att kommuner själva ska driva avdelningsövergripande projekt i syfte att enas om vilka åtgärder som kan vidtas i olika delar av den kommunala organisationen för att åstadkomma en effektivare fiberutbyggnad. Deltagare, underlag, agenda, frågor att behandla etc specificeras i konceptet. Målet är att samordna olika enheter inom kommunen, skapa ett gemensamt mål som alla arbetar mot, stimulera till en intern diskussion om vilka åtgärder som kan behöva vidtas för effektivare utbyggnad.
- **Målgrupp;** Lokalt ansvarig för bredbandsarbetet (stöttas ev av regional koordinator) kan ta en drivande och koordinerande roll. Beslutsfattare inom enheterna samhällsplanering (mark och exploatering), teknik och service (gatukontoret) är direkt operativt berörda. Styrgrupp med representanter från kommunledning, juridisk rådgivare, kommunledning, stadsnät.
- **Kanal och format;** Koncept, underlag och verktyg tas fram för att lokalt ansvariga för bredband /Regionala bredbandskoordinatorer ska kunna hålla dessa projekt/studiecirklar.

Bredbandsguiden 2.0

• Bredbands
guiden 2.0

- **Upplägg;** Uppdaterad version av bredbandsguiden trycks upp alternativt läggs upp på nätet för att stötta kommuners arbete. Målet är att ge vägledande information om viktiga frågeställningar och sakområden.
Kommungruppen går igenom bredbandsguiden, uppdaterar befintlig info, tar bort områden som ej längre är relevanta och lägger till nya. Goda exempel uppdateras till nya mer relevanta exempel.
- **Målgrupp;** Alla kommuner. Innehållet blir kanske mest användbart för kommuner som kommit igång sent / har utmaningar. (Det blir antagligen svårt att stötta kommuner som kommit långt på detta sätt). Lokal bredbandssamordnare, lokalt ansvariga för bredbandsarbetet.
- **Kanal och format;** Tryckt broschyr eller websida.

Utmaningsrådgivaren

• Utmanings
rådgivaren

- **Upplägg;** Ta fram konkret/handfast information och verktyg för hur man praktiskt går tillväga för att genomföra valda moment, i form av checklistor och mallar.

Exempel på områden;

- Hur skriver kommunen avtal med bredbandsutbyggare? Hur kan kommunen ställa rätt krav?
- Hur inkludera bredband i samhällsplanering?
- Hur stöttar kommunen utbyggnad utanför kommunal mark?
- Hur kan kommuner arbeta över kommungränserna?
- Hur kan kommunen arbeta med utbyggnadslagen?
- Hur kan man upprätta en "single point of contact" till operatörer

Skulle även kunna vara konkreta tips vid mer övergripande frågor t ex;

- Hur kan kommunledningen beräkna de ekonomiska aspekterna och värdet av bredbandsinvestering?
- Mall för att formulera och följa upp målen för bredband

- **Målgrupp;** Alla kommuner.

- **Kanal och format;** Checklistor och mallar på websida.

Kommunfiberwebben

• Kommun webben

- **Upplägg;** Skapa en website där olika faser i bredbandsutbyggnaden beskrivs. För varje fas presenteras; Information, vilka är vägvalen och utmaningarna, olika sätt att ta sig an utmaningen, vilka aktörer gör vad, vilka roller kan kommunen ta, vilka roller bör kommunen ha, mallar, checklistor, goda exempel etc.
- **Målgrupp;** Alla kommuner. Innehållet blir kanske mest användbart för kommuner som kommit igång sent / har utmaningar. (Det blir antagligen svårt att stötta kommuner som kommit långt på detta sätt). Lokal bredbandssamordnare, lokalt ansvariga för bredbandsarbetet.
- **Kanal och format;** websida.

Lunch och fotografering

Samling 12.10

Grupparbete 1

Prioritering av koncept

Grupparbete - Diskussion kring föreslagna koncept och inriktning av kommande arbete

- Anteckna på blädderblock
- Samling 12.30 för presentation och diskussion

Grupp 1

Selda Taner

Anders Fredriksson

Jonas Olsson

Ingemar Svensson

Grupp 2

Kajsa Frisell

Robert Liljeström

Lars Sandqvist

Grupp 3

Elin Bertilsson

Per Fröling

Ulf Linderoth

Maria Sörman

Diskussion kring föreslagna koncept och inriktning av kommande arbete

1. Vilka för- och nackdelar finns det med varje koncept?
2. Är alla koncepten genomförbara? Vilket koncept är enklast resp svårast att genomföra?
3. Vad är viktigt att tänka på vid arbete med respektive koncept?
4. Om ni ska välja ett koncept, vilket bör vi arbeta vidare med?

Summering och avslut

Arbetsgruppens kommande möten

- 2017-12-08 AG-möte 3 – kl 10 -14, Radisson Blu Royal Viking, Vasagatan 1
- 2018-01-24 AG-möte 4 – SKL
- 2018-03-08 AG-möte 5 – SKL
- 2018-04-11 AG-möte 6 – SKL
- 2018-05-16 AG-möte 7 – SKL

Mötets avslutande

Tack för ert engagemang!

